

MƏHƏMMƏD TAĞI SİDQİNİN YARADICILIĞININ BƏDİİ DİLİ VƏ ÜSLUBU

XIX-əsrin 80-90-cı illərində Naxçıvan ədəbi mühitinin ağısaqqalı və müəllimi olmuş Məhəmməd Tağı Sidqinin (1854-1903) çoxcəhətli fəaliyyəti klassik maarifçilərlə yeni maarifçi nəsil arasında varislik körpüsü funksiyasını yerinə yetirmişdir. M.T.Sidqinin yaradıcılığı maarifçi ədəbiyyatın dirçəlməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu qiymətli ədəbi irsin bir çox nümunələrindən bu gün də məktəb dərslərində istifadə edilir. Akademik İsa Həbibbəylinin təbirincə desək “XIX əsrin 70-80 - ci illərində yetişib formalaşan yeni maarifçi nəsil 90-cı illərdən etibarən müəyyən mənada M. T. Sidqinin əməl və ideyalarını müstəqil surətdə davam etdirməklə maarifçilik hərəkatı meydanına atılmışdır... Milli maarifçiliyin məktəb, dərslər, teatr, ədəbiyyat və mətbuatın inkişafı ilə bağlı ən yaxşı ənənələri bir çox görkəmli ziyalılarla yanaşı, həm də M.T. Sidqinin adı ilə bağlıdır (3, s. 4-5).

M.T. Sidqi yaradıcılığında təhkiyə ruhu epik əsərlərindən başqa, lirik əsərlərində də özünü göstərir. Bu, bəlkə də, onun tərbiyəedici xarakteri və cəmiyyətdəki maarifçilik mövqeyi ilə bağlıdır. Əsərlərindəki tərbiyəvi fikirlər, nəsihət səciyyəli kəlamlar bu fikri təsdiq edir. “Hikmət və nəsihətlər, tərbiyəvi fikirlər onun uşaq ədəbiyyatı ilə bağlı bütün əsərlərinin mərkəzində durur” (2, s. 3). Məhəmməd Tağı Sidqinin rədifli qəzəlləri onu göstərir ki, o, bir şair kimi əsərlərinin dil və üslub gözəlliyinə xüsusi diqqət yetirib:

Könül nə hələdir bu ki, sən vəslə-yarə yetişdin?

Nə həsrətin dəxi var, yarı-gülüzərə yetişdin?

Hərmi-vəslə də şəmi-camalı-yarə ənis olan,

Sükut qıl, dəxi pərvanə var, narə yetişdin.

Şair eşqi yolunda çəkdiyi ağrı-acıları qəzəldə ayrı-ayrı beytlərdə oxucusunun gözü qarşısında ritorik sualların, bədii ifadə vasitələrinin köməyi ilə canlandırır. Sidqinin qəzəllərinin lüğət tərkibindəki ərəb, fars söz və tərkiblərinin müəyyən hissəsi müasir dilimizdə işlənməyə də, bu sözlər o dövrdə ədəbi dildə geniş yer tutmuş, dövrün oxumuş ziyalılarına aydın olmuşdur:

Məgər bu vəslədən əyyami-hicri yada salırsan?

Nə karədir qəmi-hicran ki, sən nigarə yetişdin.

Əgərçi ahlə çəkdiyin qəmi-zimistanı,

Xudayə şükr elə kim, mövsümi-bahara yetişdin.

Sədaqət ilə içib Sidqi tək cəfa zəhrin,

Bu şüşə içrə meyi-saf, xoşgüvarə yetişdin.

Başqa bir qəzəldə isə dövrün eybəcərliklərini bədii dildə belə ifadə edir:

Qəm güşəsində nalə çəkim mən nə müsibətə?

Min canım olsa, tab eyləməz bu müsibətə!

Allah görüm xərəb eyləsin bu vilayəti,

Lənət gələ ruzigarə, bu növ vilayətə!...

M.T. Sidqinin qəzəllərində biz Nəsiminin, Füzulinin, Vaqifin əsərlərinin təsirini açıq-aşkar görürük. Bir sıra şeirlərində o, bu klassik şairlərin şeirlərindən bəhrələnir. İmadəddin Nəsiminin “Etməgil” rədifli qəzəlinin ruhunda yazılan “İstərsən” rədifli qəzəldə şair aşiqin mənəvi iztirablarını vermək üçün bədii təsvir vasitələrindən bacarıqla istifadə edir, təzadlar yaratmaqla özünün daxili aləmini, iztirablarını oxucusuna çatdırır. Sidqinin qəzəllərinin lüğət tərkibində ərəb, fars söz və tərkiblərinin nisbətən çox işlənməsi janrla izah etmək lazımdır. Sidqinin qəzəlləri əruz vəzninin müxtəlif bəhrlərində yazılmışdır. Heç şübhəsiz ki, təhsilini bu dillərdə alan, klassik ənənəmizi gözəl bilən şair bu ənənənin təsirindən kənar qalmamış və vəznin tələbi ilə özündən əvvəlki klassiklərimizdən yeri düşdükcə istifadə etmişdir:

Səri-zülfün kimi könlüm pərişan olsa, istərsən?

Və yənkə ləbi-ləlin kimi qan olsa, istərsən?

Gülüstən görmədim, gül dərmədim bağı-vüsalında,

Mənim avarə könlüm qönçə tək qan olsa, istərsən?

M. T. Sidqinin “Gördüm” rədifli qəzəli isə böyük ustad Məhəmməd Füzulinin bir qəzəlini yada salır:

Sənin eşqində mən ey bivəfa, yüz min cəfa gördüm,

Nə bir ömrümdə şad oldum, nə bir zövq-səfa gördüm. (3, s. 3-18)

M.T. Sidqi əsərlərində dilin təmizliyinə, sadəliyinə ciddi fikir verir. XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində yaşayıb-yaradan şairlərimizin bir qisminin əsərlərində dilin ağırlığı, ərəb, fars tərkibli sözlərin çox işlənməsi ilə rastlaşırıq. Ancaq Sidqinin əsərlərinin dili yaşadığı dövrlə müqayisədə çox sadədir. Çünki şair maarifpərvər ziyalı kimi çalışırdı ki, şeirlərində dil sadə və axıcı olsun. Bu baxımdan onun qəzəllərində də dil rəvandır, axıcıdır, sadədir.

Əbəs sözdür, desə hər kəs gözəllər bivəfa olmaz,

Ki, mən hər qədr gəzdim, hər nə gördüm bivəfa gördüm.

Məhəbbət aləmində hər kəsi ki, aşına gördüm,

Həmişə qəmlərə həmdəm, bəlayə mübtəla gördüm.

Əzəl gündən qəm-dərdə nə çox mayilsən ey Sidqi,

Səni hər yerdə gördüm, əhli-dərdə aşına gördüm.

Filologiya elmləri doktoru Əsgər Qədimov “Məhəmməd Tağı Sidqinin həyat və yaradıcılığı” adlı kitabında şairin lirik əsərlərini daha geniş təhlil edib. O, Sidqinin lirik yaradıcılığını belə səciyyələndirir: “M.T.Sidqi aşiqanə-lirik şeirlərini, əsasən, romantik üslubda qələmə almışdır. Lakin şairin lirikası yalnız aşiqanə-romantik üslubda məhdudlaşmır. Onun şeir yaradıcılığında elə qəzəllərə rast gəlmək olur ki, onlarda romantik üslubla realist üslub birləşərək vəhdət təşkil edir. Klassik fəlsəfi lirikamızda geniş yer tutan hüsnimütləq fəlsəfəsinə, panteizm və sufizm görüşlərinin təbliğinə Sidqinin lirikasında çox

az rast gəlmək olur. Şairin aşiqanə qəzəllərində işlənən mey, saqi, şarab, meyخانə kimi obraz və ifadələr həyata bağlılığın və həyat eşqinin simvoluna çevrilərək poeziyanın romantik örpəyini açır və realist səciyyə kəsb edir” (6, s. 27)

Ey yar,sən də gəl gül kimi olma bivəfa,
Bu bülbülü xilas eylə bu rəncü ardən.
Yandır o şəm'i-ruyində bu cismi-zarimi,
Pərvanə tək qurtar məni bu intizardən.
Bax şəmə,ibrət eylə, eşit gül məzəmmətin,
Məhşər günündə xof eylə pərvərdigardən.
Al Sidqini kənarinə, qəmdən xilas eylə,
Qoyma qəriblər kimi baxsın kənardən.

M.T.Sidqinin lirikasında vətən təbiətinə məhəbbətin təsvir və tərənnümünə həsr olunmuş peyzaj lirikası da müəyyən yer tutur. Lirikanın bu növü Sidqinin yalnız qəzəllərində deyil, digər poetik formalarda qələmə aldığı şerlərində də özünü göstərir. Şair peyzaj lirikasına həsr etdiyi bir müstəzadında qışın çillələrinin çıxmasını,yeni yaz yağışlarının yağmasını, çəmənlərin cana gəlməsini, bağçalarda "güllü lələnin açmasını" və bülbüllərin şən nəğmələr oxumasını baharın gəlişində insan qəlbini ruhlandırان təbii fərəh və şadlıq kimi bədii təsvirləri vardır:

Novruz bahar oldu, cahan tazətər oldu,
Rəf oldu ələmlər.
Dağıldı bu şadlıq xəbəri,dərbədar oldu,
Batdı oda qəmlər.
Qırx bitdi,rəqəm sindi, zəmistən qələmindən,
Füsrət ələ düşdü.
Meydani-tərəbdə bu nə türfə hünər oldu,
Sərf oldu kərəmlər.
Göydən yerə yağdı nə gözəl şəbnəmi-rəhmət,
Bitdi güllü lələ.
Xoş nəğmələnilib bülbülü-şeyda ötər oldu,
Açıldı irəmlər.
Yüz həmdü səna mayili-seyri-çəmən oldu,
Şad oldu könüllər.
Bir mövsümi-güldür bu ki,həqdən nəzər oldu,
Xoş gəldi bu dəmlər.

Bir qrup ərəb, fars tərkibləri birləşmə tərzinə görə Azərbaycan dilinin qrammatik xüsusiyyətlərinə yad olsa da, onların tərkibindəki sözlər dilimizdə möhkəmlənmiş o dövrün danışıq dilində, eləcə də müasir dövrdə işlənən sözlərdir ki, buda həmin izafətlərin anlaşılıqlı olmasına kömək etmişdir. Məsələn, meydani-tərəbdə, şəbnəmi-rəhmət, mayili-seyri-çəmən, mövsümi-güldür və s. Göründüyü kimi, bu silsiləli tərkiblərdəki sözlərin əksəriyyəti müasir ədəbi dilimizdə işlənən meydan, rəhmət, çəmən, gül və s. kimi sözlərdən ibarətdir.

Sidqi gözəlin zahiri aləminin vəsfinə həsr etdiyi aşiqanə qəzəllərində də bədii təsvir və ifadə vasitələrindən, eyni zamanda klassik bənzətmə fiqurlarından və məharətlə istifadə edir. “Vurub” rədifli qəzəlinde gözəlin cəmalına tökülən zülfü və qaşları on dörd gecəlik aya və ayın ətrafında bəzi hallarda görünən dairəyə bənzədilərək qiüvvətli təşbeh yaradılmışdır:

Yüzündə zülfün əcəb mah kimi halə vurub,
Görən deyir ki, fələk bədrini hilalə vurub.

Qəzəldə məcazi mənə daşıyan söz və ifadələrdən bədii mükəlləmlərdən də təsvir vasitəsi kimi istifadə olunmuşdur:

Səbəb nədir ki, çəkib bəzmindən ayaq badə?
Xumar olubdur, yəqin Saqini piyalə vurub...
Dedim:Nədür o qarə xəttü xal cidarında?
Dedi:Bu Mehrdir, fələk alıb qiyalə vurub.

M.T.Sidqinin lirik şerlərinin dili də özünün sadəliyi və xalq dilinə yaxınlığı ilə seçilir. Klassik poeziyamızda işlənən çətin ibarələr, ərəb və fars tərkibli izafət birləşmələri onun qəzəllərində çox az işlənir. Bu xüsusiyyət Sidqinin qəzəllərinə milli ruh və xəlqi məzmun verir.

Sidqi tanınmış maarifçi olmaqdan başqa, bədii, elmi və publisistik əsərləri ilə Azərbaycan ədəbiyyatında tanınan görkəmli şəxsiyyətlərdən biri olmuşdur. “Onun çoxcəhətli ədəbi-pedoqoji və elmi fəaliyyəti milli maariflik hərəkatının və ədəbiyatımızın tarixində Seyid Əzim Şirvani dövrünün davamı, Abdulla Şaiq, Süleyman Sani Axundov mərhələsinin ərəfəsi və başlanğıcıdır” (3,s.3).

Sidqi yaradıcılığı boyu Azərbaycan ədəbi dilinin müxtəlif funksional üslublarında əsərlər yazmışdır. M.Sidqi yaradıcılığının müəyyən mərhələsində ənənəvi klassik lirika janrlarında bir sıra nümunələr, xüsusən qəzəllər yazmışdı. Diqqət yetirsək onun bu tipli əsərlərinin özündə də yeni sənət axtarışının təzahürü vardır. Məhəbbət mövzusunda yazdığı lirik şeirlərinin bir çoxunda rast gəldiyimiz bədii təsvir və ifadə vasitələri sırasında məhz Sidqinin orijinal poetik təfəkkürünün bəhrəsi olan yeni deyimlər bu baxımdan maraqlıdır. O, bir sıra Azərbaycan klassik şairlərində olduğu kimi, yaradıcılığa aşiqanə-lirik qəzəllərə başlamışdır. M.T.Sidqi qəzəllərində klassik ənənələrə sadıq olmuşdur. Həmin janrdə yazdığı əsərlərdə üslub aydınlığı olsa da (yəni onlar konkret olaraq bədii üslubda yazılsa da), digər janrlardakı əsərlərində üslub birləşmələri, daha dəqiq deyərsək, bədiiiliklə publisistikanın vəhdəti özünü göstərir. Sidqi nədən yazır-yazsın, onun əsərləri bir maarifçi qələminin məhsulu olduğundan, onlarda bədii təfəkkürlə yanaşı, ictimai təfəkkürün ifadəsi vardır.

Hər bir üslub özünə xas olan leksika tələb edir. Sidqinin maarifçi şeirlərində ümumxalq dilinin təzahürələri onların axıcılığına və asan anlaşılmasına imkan yaradır. Məsələn, ədəbi dilimizdə “bacarmaq” mənasında olan “bilmək” feilinin iştirakı ilə yaranan tərkibi feillər (gələ bilmək, oxuya bilmək və s.) M.T.Sidqinin dilində xalq danışıq dilində olduğu kimi işlənir:

Hər kəsə desəydin , deyərdi olmaz,

Havada quş kimi insan uçammaz (4, s. 25).

Ədibin dilində fərqli, lakin dilə və ürəyə yatan bir sıra ifadələr diqqəti çəkir. Məsələn, “ömrün doxsan yaş alması” kimi :
Mənim ömrüm alıb doxsan yaşımı ,
Siz çalışın, tapın əsrin işini (4, s. 25).

XIX əsr elmi üslub funksional baxımdan hələ özünün formalaşma mərhələsini keçirdi. Buna görə də, bu cəhət elmi üsluba xas olan ifadəlilik vasitələrinin – dilin leksik və qrammatik vasitələrinin seçilməsində və işlədilməsində də öz əksini tapırdı. Bu dövrün elmi üslubu leksik, morfoloji və sintaktik səviyyələrdə başqa funksional üslublardan fərqli bir sıra spesifik xüsusiyyətlərə malikdir. XIX əsr elmi əsərlərin terminoloji leksikası üçün xarakterik cəhətlərdən ən başlıcası bu dövrdə elmi terminologiya yaratmaq məqsədi ilə ilk dəfə olaraq ümumxalq dilinin semantik, morfoloji və sintaktik imkanlarından sistemli şəkildə istifadə edilməsi və işlənən terminləri qaydaya salmaq yolunda ilk addımlar atılmasıdır. Bu baxımdan M.T.Sidqinin dil-üslub xüsusiyyətlərini müəyyənləşdirmək üçün yaradıcılığı kifayət qədər material verir. Belə ki, o, sözü böyük bir mənavi qüvvə hesab edərək onun məqamını bilmiş, sözləri ədəbi dilin üslublarına uyğun şəkildə işlətməmişdi. Onun dili publisistik və elmi əsərləri ilə müqayisədə bədi əsərlərində daha aydındır. Bu əsərlər, yəqin ki, daha çox məktəblilər üçün yazıldığından, onların leksikası asan başa düşüləndir. O, ədəbi dilin elmi üslubunda da qələmini sınamışdır. Onun “Puşkin”, “Heykəli-insana bir nəzər” və “Müxtəsər coğrafiya risaləsi” kimi əsərləri bu üslubda yazılmışdır. Bu əsərlərlə bağlı elmi-nəzəri təhlillər göstərir ki, onlar tamamilə elmi üslub örnəkləri deyil. Belə ki, həmin əsərlər daha çox elmi-publisistik üslubun xüsusiyyətlərini daşıyır. Məlumdur ki, elmi üslubun əsas göstəriciləri termin çoxluğu, ardıcılıq, konkretlik, məntiqlilik, birmənalı sözlərdən, mürəkkəb cümlələrdən və modal sözlərdən daha çox istifadə və digər xüsusiyyətlərdir. Lakin M.T.Sidqinin əsərlərində elmi üsluba məxsus məntiqlilik güclü olsa da, bu üslubun digər cəhətlərini əks etdirmir. Bu da ədibin qələmi üçün xarakterik cəhətlərdəndir. Çünki o, elmi əsərlərini də şagirdlər üçün nəzərdə tutmuşdur. Bundan başqa ədəbi dilin üslublarının bir-birinə təsiri, yəni üslublarının birləşməsi M.T.Sidqinin yaradıcılığında daha qabarıqdır. Onun “Heykəli-insana bir nəzər” əsəri də bu baxımdan da diqqəti çəkir. Bu əsər fəlsəfi xarakter daşıyır və burada elmi və publisistik üslub çalarları bir-birinə qovuşmuşdur. Bildiyimiz kimi, M.T. Sidqinin zamanında ədəbi dilimizdə izafət birləşmələri kimi ağır alınma ifadələr dilimizi ağırlaşdıran faktor kimi fəal olmuşdur. O zaman bədi əsərlərin dili sadəliyinə görə elmi və publisistik əsərlərdən xeyli dərəcədə fərqlənirdi. Bunu həmin dövrün müxtəlif üslublara aid yazılmış çoxsaylı örnəkləri də təstiq edir. Məsələn, M.Ə.Sabirin satiralarının dili məqalə felyetonlarının dilindən kəskin şəkildə fərqlənir, yəni satiralarının dili daha asandır. Bu, dövrün xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır. Təsədüfi deyil ki, o narazılıq törədir, həmin mövzu ilə bağlı ziyalılar arasında fikir müxtəlifliyi yaradırdı. Ona görə də XX əsrin əvvəli Azərbaycan ədəbi dili tarixinə ədəbi dil müstəvisində gedən müzakirə və mübahisələr dövrü kimi daxil olmuşdur. M.T. Sidqi yazırdı: “Söz bir tavusi–nəzərbaz və ya buqələmuni – sehrpərdədir ki, hər əsrdə bir rəng ilə və hər zamanədə bir şəkil ilə, hər vaxtda bir heyətdə və hər saatda bir surətdə pərü balipürnəqş açıb, biixtiyar xatirələri və biqərar könuülləri öz havasınca uçurmaqdadır” (4, s.123).

M.T.Sidqinin “Müxtəsər coğrafiya risaləsi” əsərində elmi məlumatlardan daha çox, coğrafiyanın faydaları haqqındakı fikirlərə geniş yer verilmişdir. Məsələn: “Coğrafiya elminin faydası odur ki, bir kimsə nə qədər dövlətmənd olsa və hər nə qədər ömür eləsə, yenə dünyanın hər bir məhəllini layiqincə gəzib dolana bilməz. Amma bu elmin vasitəsi ilə insan yer üzünün hər bir nöqtəsindən, dövlət və hökumətlərin məməkətlərindən o məmlekətlərin vilayətlərə təqsimindən, həmin vilayətlərin şəhər və qəsəbələrində insanların əxlaq və adətlərindən, şəkil və surətlərindən lazimi qədər xəbərdarlıq hasil edə bilər (4, s. 140).

M.T. Sidqinin elmi üslubda yazdığı əsərləri haqqında konkret olaraq belə demək mümkündür ki, onların üslub baxımından publisistik üslubla müqayisəyə layiq olması kütləvi xüsusiyyət daşması ilə daha çox bağlıdır. Yəqin ki, bu cəhətə görə Ə. Dəmirçizadə elmi üslubu iki yerə ayırmışdır :

1. Məhdud elmi üslub
2. Kütləvi elmi üslub (1, s. 36)

O, məhdud elmi üslubu qəliz hesab etmiş, kütləvi elmi üslubun isə sadə olduğunu göstərmişdir. Məhdud elmi üslub obyektiv münasibətlərə üstünlük verdiyi halda, kütləvi elmi üslubda subyektivlik bildirən söz və ifadələr əsas yer tutur. M.T.Sidqinin əsərləri ikinci qrupa aiddir ki, hazırda bu üslub “elmi–publisistik üslub” adlandırılır. Və bu maraqlıdır ki, həmin üslubun nüfuzu hazırda xeyli yüksəlmişdir. Belə ki, o fəallığı və geniş dairədə işlənməsi ilə diqqəti çəkir (5, s. 69) Maraqlıdır ki, M.T.Sidqinin hekayə janrına aid edilən əsərlərində də izahedicilə xüsusiyyətlər özünü göstərir. Məsələn, “Məktəb” hekayəsində belə məqamlar çoxdur. Burada “Məktəb nədir?” sualı qoyulur və bu sualın cavabı izahedicilə xüsusiyyət daşıyır: “Məktəb bizim elm və maarifimizin səadətini səbəbidir. Bizləri nədanlıq zülmətindən qurtarıb nuri-mərifətə yetirən məktəbdir” (4, s. 65). Bu əsərdə müəllif məktəbin bütün keyfiyyətlərini saymaqla onu mükəmməl şəkildə şərh edir. M.T.Sidqinin “Diqqətli uşaq” hekayəsində də elmi üsluba xas olan izah xarakterli fikirlər əsas yer tutur. Əsər belə başlayır: “Diqqət dediyimiz bir böyük mənalı kəlamdır. Hər sagird diqqət kəlməsinin mənasını necə ki lazımdır, anlamaz. Diqqət kimi böyük nemət hər bir vücudda tapılmaz” (4, s.70). Bu bir tərəfdən də, ondan irəli gəlir ki, hekayə janrına aid edilən belə əsərlərin çoxu həmin janr üçün xarakterik olan mühüm bir cəhətə - sujet xəttinə malik deyil. Belə əsərlərdə sanki müəllif mövzu haqqında bilgi verir.

ƏDƏBİYYAT

Dəmirçizadə Ə. Azərbaycan dilinin üslubiyyatı. Bakı: Azərtədrinəşr, 1962, 270 səh.

Əliyeva N. Sidqi irsindən seçmələr. Naxçıvan: Qızıldağ, 2013

Həbibbəyli İ. Məhəmməd Tağı Sidqinin həyatı və ədəbi-pedoqoji fəaliyyəti / M.T.Sidqi. Əsərləri. Bakı: Çarşıoğlu, 2004, s. 3-18

M.T.Sidqi . Əsərləri. Bakı: Çarşıoğlu, 2004, 280 s.

5. Sədaqət Həsənova. Məhəmməd Tağı Sidqi və ədəbi dilin funksional üslubları // İctimai-siyasi, ədəbi-bədi, elmi-publisistik jurnal, №29, Naxçıvan-2014

6. Qədimov Ə. Məhəmməd Tağı Sidqinin həyatı və yaradıcılığı. Bakı: Çarşıoğlu, 2004, səh.152

Açar sözlər: Sidqi, bədi dil, bədi üslub, ədəbi dil, elmi üslub, maarifçi üslub

Key words: Sidqi, artistic language, artistic style, literary language, scientific style, enlightened style

Ключевые слова: Сидки, художественный язык, художественный стиль, литературный язык, научный стиль, просвещенный стиль

Особенности языка и стиля произведений Мамед Таги Сидги

Резюме

XIX век выходит как новый этап Азербайджанского литературного языка на основе периода национального языка. Научные исследования подтверждают, что литературные личности решительно принимали участие в развитие и формирование литературные среды Нахичеване в XIX в. В творчестве каждый из художников выросших в Нахичеванской литературной среде нашло свое уникальное отражение восточный мотив. Статья посвящена анализу лексических и фразеологических особенностей поэтического языка выдающегося мастера слова Мамед Таги Сидги. Чтобы создать полное представление об лексико-семантических особенностях произведений языка, Мамед Таги Сидги дано изъяснение языковых единиц, особо подчеркнуты лексические семантические категории в новом стилевом оттенке поэтического языка мастера. Мамед Таги Сидги, связанное с детской литературой, подвергается исследованию, научно изучаются, написанные им стихи, рассказы, научные и педагогические произведения и говорится об их идейно-художественных особенностях.

Language and style properties in Mahammad Taghi Sidgi's creative

Summary

The new phase of the XIX century literary era is emerging as a national organization. Scientific research confirms that the determination of Nakhchivan literary sphere participated in the formation of the literary personalities. Each of the artists who grew up in Nakhchivan literary environment in a way which was reflected in the creation of a kind of oriental motif. The article dedicates to the investigation of lexical and phraseological characters of Mahammad Taghi Sidgi's creative language. The article dedicates to the investigation of lexical and phraseological characters of Mahammad Taghi Sidgi's folk language who was the one of the poet. Mahammad Taghi Sidgi's creativity related to children's literature. It scientifically analyzes his poems, stories and scientific and pedagogical works on this topic and establishes the ideological and artistic features of these works.

RƏYÇİ: dos.E.Vəliyeva